

KENYA
ÜLKE RAPORU
Otomotiv Sektörü Açısından

Uludağ İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği
AR-GE ŞUBESİ

EYLÜL 2017

İÇİNDEKİLER

1- GENEL BİLGİLER

1.1. Coğrafi Konum.....	2
1.2. Siyasi ve İdari Yapı.....	2
1.3 Nüfus ve İşgücü Yapısı.....	2

2- GENEL EKONOMİK DURUM.....3

2.1. Ekonomik Yapı.....	3
2.2. Ekonomi Politikaları.....	4
2.3. Ekonomik Performans.....	5

3-DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR.....5

3.1 Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü.....	5
3.2 Ülkede İş Kurma Mevzuatı.....	6

4-DİŞ TİCARET POLİTİKASI VE VERGİLER.....8

4.1 İthalat Rejimi.....	8
4.2. Tarifeler ve Diğer Vergiler.....	9
4.3. Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar.....	10

5- DİŞ TİCARET.....10

5.1. Genel Durum.....	10
5.2. Ülkenin Dış Ticareti.....	10

6-PAZAR İLE İLGİLİ BİLGİLER.....15

7- TÜRKİYE İLE TİCARET.....15

8-İŞADAMLARININ PAZARDA DİKKAT ETMESİ GEREKEN HUSUSLAR.....20

9-KENYA OTOMOTİV SEKTÖRÜ.....22

10-KAYNAKLAR.....26

1. GENEL BİLGİLER

1.1 Coğrafi Konum

Kenya; kuzeyde Etiyopya, kuzeybatıda Sudan, batıda Uganda, güneyde Tanzanya ve kuzeydoğuda Somali ile komşudur. Komşu ülkeler ile sınır uzunlukları; Etiyopya 861 km, Somali 682 km, Sudan 232 km, Tanzanya 769 km ve Uganda 933 km şeklindedir. Doğusundan Hint Okyanusu ile denize çıkışı vardır.

İklim, rakıma bağlı olarak değişiklik göstermekle birlikte, kıyı kesimleri sıcak ve rutubetli, 20°C-32°C arasında iken, deniz seviyesinden yükselen bölgelerde sıcaklık düşmektedir. Kuzey kesimi kurak olan ülkenin diğer bölgeleri ortalamanın üzerinde yağış alır.

1.2 Siyasi ve İdari Yapı

Bağımsızlığını 12 Aralık 1963 yılında İngilizlerden alan Kenya, cumhuriyet ile yönetilmektedir. Parlamentoda seçimle gelen 188 milletvekilinin yanı sıra 12 adet Cumhurbaşkanı tarafından atanan kontenjan milletvekilliği bulunmaktadır.

27 Aralık 2002 seçimlerinde 24 yıldır ülkeyi yöneten Daniel Arap MOI dönemi Mwai KIBAKI'nın seçilmesi ile son bulmuştur. Aralık 2007'de yapılan seçimler sonrası ise Kenya Mwai KIBAKI yeniden Devlet Başkanı olarak seçilmiş olmakla birlikte başlıca rakibi Raila Odinga ile koalisyon hükümeti kurmuş ve Odinga da Başbakan olarak yönetimde yer almıştır.

Ülkede son seçimler Mart 2013'de gerçekleşmiştir. Seçimlerin ardından 2010 yılında gerçekleştirilen referandum ile kabul edilen yeni anayasanın tedrici olarak hayata geçirilmesi ve böylelikle ülkede daha istikrarlı bir siyasi hayatın hüküm sürmesi beklenmektedir.

Bölgede siyasi açıdan istikrarlı bir Kenya hükümetinin bulunmasının bölgenin yerel iş dünyası, ulaşım ağı ve dünya ticareti ile bütünleşmesinde başlıca rol oynayacağı kanaati hakimdir. Kenya'nın askeri konuda ABD ile yakınlığının yanı sıra yine uluslararası platformda bölgede önemli konumda olan Çin, Hindistan ve Güney Afrika Cumhuriyeti ile ilişkilerini de iyi seviyede tutma gayretinde olacağı beklenmektedir. Kenya'nın komşusu Somali'de yaşanan gerginlikler ise Kenya için güvenlik riskleri oluşturmaya devam etmektedir.

1.3 Nüfus ve İşgücü Yapısı

Yakın geçmişe kadar Kenya nüfusu dünyada en fazla artan ülkelerden birisi olmakla birlikte artış oranı; 2007-2011 yılları arasında %2,6'a düşmüştür. 2012-2016 yılları arasında ise nüfus artış oranının %2,7 olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

Aile planlaması kampanyaları başarılı olmakla birlikte 1999 yılında ulusal felaket olarak ilan edilen HIV/AIDS de önemli etki yapmıştır. Kenya Sahra Altı Afrika'da hastalıkla savaşta en başarılı ülkelerden biri olmuştur. EIU verilerine göre Kenya'nın nüfusu, 2011 yılında 41,6 milyon kişi olarak gerçekleşmiştir. Bu rakamın 2016 yılında 47,6 milyon kişiye çıkacağı tahmin edilmektedir.

Kenya'nın nüfusu büyük ölçüde merkezde ve tarım bakımından daha verimli alanları kapsayan batı bölgelerde yoğunlaşmıştır. Bir liman kenti olan Mombasa, Doğu Afrika'nın en önemli liman-şehirlerinden birisidir.

Kenya’da çok çeşitli kabileler mevcut olup, bunların en önemlileri şunlardır: Kikuyu (%17,2), Luhya (%13,8), Luo (10,5), Kalenjin (%12,9) ve Kamba (%10,1).

Yaş Grubuna Göre Nüfus Dağılımı (%) Kaynak: The Economist Intelligence Unit Kenya Country Report 2013

2006 2011 2016

0-14 yaş 42,6 42,4 42,1

15-64 yaş 54,7 54,9 55,1

65 yaş ve üzeri 2,7 2,7 2,8

Kenya’da gelir dağılımında büyük farklılıklar görülmektedir. Nüfusun %20’sini oluşturan en zengin kesim ulusal gelirden %49,1 oranında pay alırken, yine nüfusun %20’sini oluşturan en fakir kesim ise ulusal gelirden ancak %6 oranında pay almaktadır.

Toplam nüfusun %80’i Hristiyanlardan oluşmakta olup, %10’u Müslüman olarak ülkede yaşamını sürdürmektedir. Nüfusun %10’u ise çeşitli yerel inanışlara sahiptir.

Kenya’da çalışabilir yaştaki işgücü 2011 yılında 22,8 milyon kişidir. Ancak mevcut işgücü 18,4 milyon kişidir. İstihdamın yaklaşık %75’i tarım sektöründe ve %25’i de sanayi ve hizmetler sektöründe yer almaktadır. Ülkede kişi başına milli gelir oldukça düşük seviyededir ve gelir dağılımında büyük farklılıklar bulunmaktadır. Ülke nüfusunun yarısı yoksulluk sınırının altında yaşamını sürdürmektedir.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

2.1 Ekonomik Yapı

Kenya Doğu Afrika’daki en büyük ekonomidir. Kenya bölge içi rekabet ile karşı karşıyadır, bu rekabet son yıllarda önemli ölçüde ekonomik büyüme gösteren Uganda ile piyasa ekonomisi yolunda ekonomik reformlara imza atan Tanzanya’dan kaynaklanmaktadır. Doğu Afrika Topluluğu (EAC) üyesi bu üç ülke 1 Ocak 2005 tarihli gümrük birliği sonucunda birbirlerine her geçen gün daha da bağımlı hale gelmektedir.

Tarım sektörü GSYİH’nın yaklaşık % 25’ini’ini oluşturmaktadır. Tarım doğrudan ve dolaylı olarak istihdamı sağlamaktadır. Kenya’nın verimli tarım alanları ülkenin orta ve batı kısmında yer almaktadır. Hayvancılık ise ülkenin yarı kurak kuzey ve doğu bölgelerinde yoğunlaşmıştır.

Ülkede GSYİH içinde sanayinin payı % 15 ve hizmetlerin payı ise % 65 civarında gerçekleşmektedir. Ülkenin ekonomik yapısında hizmetlerin payının diğer bölge ülkelere kıyasla yüksek olmasında, diğer Afrika ülkelerinin tersine doğal zenginlikleri arasında madenlerden ziyade verimli toprakların bulunması ve turizm sektörünün canlı olması önemli rol oynamaktadır. Hizmetler sektöründe iletişim, bankacılık ve turizm sektörleri ön plana çıkmaktadır. Ticaret ve taşımacılık da yine hizmetler sektörüne katkı sağlayan önemli alt sektörlerdir.

Sanayileşme ülkenin önemli hedeflerinden birisi olmakla birlikte, bağımsızlığın kazanılmasından bu güne dek bu alanda önemli bir ilerleme sağlanamamıştır. Enerji ve su sektörlerinin GSYİH’daki payı %4, madencilik sektörünün GSYİH’daki payı ise %0,5 oranındadır. Sanayi sektörü üç büyük kent olan Nairobi, Mombasa ve Kisumu’da

yoğunlaşmıştır. İmalat sanayinde değirmencilik, bira üretimi, süt ve şeker rafinasyonu gibi gıda işleme sanayi ön plandadır. Kenya Mombasa’da rafineri yoluyla petrol ürünleri üretmekte olup, önemli bir çimento üretim kapasitesine de sahiptir.

2.2.Ekonomi Politikaları

Sürekli olmayan reformlar ve borç veren ülkelerle kesintili ilişkiler, 1990’lar ve sonrasında ekonomik performansın potansiyelin altında kalmasına neden olmuştur. Yatırım eksikliği ve hızlı çıkar sağlama ve düzensizlik eğilimi fiziksel altyapıyı zayıflatmıştır. İstihdamı yüksek kamu kesimi de hazineyi tüketmiştir. Yoksulluk artmış, kişi başına gelir düşmüş ve HIV/AIDS bir sağlık problemi olarak ortaya çıkmıştır. Nüfusun %56’lık kısmı günde 1 \$’ın altında gelir ile yaşamaktadır.

Hükümet yoksulluğu önleme ve kalkınmayı sağlamak amacıyla köklü reformlara önem vermektedir. IMF ise hükümetin bu amaca yönelik programlarını desteklemek için mali destek sağlamıştır. Söz konusu destek hükümetin inandırıcılığı ve yatırım güvenini olumlu yönde etkilemiştir. Aynı zamanda Dünya Bankası ve AB’den yeni fon girişine imkan sağlamıştır.

Borçların yeniden yapılandırılması konusunda Paris Kulübü ile görüşmelere yol açmıştır. Ancak IMF anlaşması özelleştirme, çıkar sağlama ve rüşvetle mücadele, yapısal reformlar ve hükümetin karşılamaya çalıştığı performans kriterleri gibi çok sayıda koşulu içermektedir. Borç veren ülkelerin tereddütlerine rağmen, özellikle Dünya Bankası tarafından projelere mali katkı sağlanmasında ilerleme bulunmaktadır.

Yolsuzluğu önleme konusunda hükümetçe bazı yasal düzenlemeler yapılmasına rağmen, sorun devam etmektedir. Fakat gelişmelere bağlı olarak International Transparency (IT) uluslararası yolsuzluklar endeksinde “vahim ve geniş çaplı” ülke kategorisinden çıkararak, “yüksek yolsuzlukların olduğu ülke kategorisinde sınıflandırılmaktadır.

Mali konsolidasyon reform programının temel ögesidir. Vergi tabanının genişletilmesi ve gelir idaresinin vergi toplama kapasitesinin artırılması ile faiz ödemeleri ve ücretler kalemindeki harcamaların azaltılması yoluyla gelirlerin artırılması amaçlanmaktadır. Harcamalar sosyal hizmetlere yönlendirilmektedir.

Özel sektörün işleyişini engelleyen düzenlemelerin gözden geçirilmesi öngörülmüştür. Rekabet yasaları da gözden geçirilecektir. Özel sektör tarafından KDV iadelerindeki gecikme, yetersiz altyapı ve yüksek enerji maliyeti rekabet önünde engel olarak tanımlanmaktadır.

Memur ücretleri harcama kalemi içinde önemli bir yer tutmaktadır. GSYİH’nın yaklaşık %8’ini oluşturmaktadır. Bu harcama kaleminde indirim planlanmaktadır. Reform programında özelleştirme gelirlerinde artış öngörülmektedir. Kenya Havayollarının özelleştirmesini müteakiben süreç yavaşlamış bulunmaktadır.

Para politikaları konusunda kontrol yetkisi ağırlıklı olarak Merkez Bankası’ndadır. Merkez Bankasının amacı kur istikrarını ve düşük enflasyonu sağlamaktır.

2.3.Ekonomik Performans

GSYİH'nin 2017 yılında yılında bir önceki yıla göre % 5,9 oranında artış göstererek 75,1 Milyar Dolar seviyesine yükselmesi beklenmekle beraber, en önemli ticaret ortağı olan AB ülkelerinde yaşanan ekonomik sıkıntılar ülke ekonomisi için risk faktörü olarak görülmektedir.

Enflasyonun, 2016 yılında yılında yaşanan %5,6 oranından 2017 yıl sonunda % 6 düzeyine yükselmesi beklenmektedir. Zaman zaman istikrarsızlaşan küresel emtia fiyatlarına rağmen, ülkedeki altyapı yatırımlarının sağladığı verimlilik artışı ve hükümetin düzenleyici reformlarının da etkisiyle önümüzdeki yıllarda da enflasyon oranının makul seviyelerde gerçekleşeceği öngörülmektedir.

Devam eden IMF desteği ve sağlıklı döviz rezervleri Kenya Şilini'nin Amerikan Doları karşısında yüksek oranda düşmesini engellemektedir. Bununla beraber, uygulanmakta olan gevşek para politikası ve ABD seçimleri sonrası dünya döviz piyasalarında yaşanan belirsizlikler nedeniyle Kenya Şilini'nin Amerikan Doları karşısında değer kaybedeceği tahmin edilmektedir.

Çay ve kesme çiçek ihracatından elde edilen gelirin düzenli olarak artacağı ve turizm gelirlerinin geçmiş yılların üzerinde bir artış göstereceği düşünülmektedir. Bununla beraber, Kenya'nın dış borca ve yabancı yatırıma bağımlılığı önümüzdeki yıllarda da devam edecektir. Bu kapsamda, cari açığın 2014-2020 yılları arasında yumuşak bir patika izleyeceği tahmin edilmekle birlikte, mevcut açık sebebiyle ülkenin gerek dış yardımlar, gerekse yabancı yatırımlar yoluyla dış kaynaklara olan bağımlılığının süreceği görülmektedir.

Dışa açık ve dünya standartlarında küçük olan Kenya ekonomisinde turizm, tarım ürünleri ihracatı ve yurtdışında çalışan işçi gelirleri önemli bir yer tuttuğundan, ülke ekonomisi dış şoklara açık bir yapı sergilemektedir. Kenya'daki tüketici pazarının büyümesi, Asya'dan artan talep ve bölgesel entegrasyonun ülke ekonomisini olumlu yönde etkilemesi beklenmekte olup, yabancı kaynakların ülke ekonomisine girişinde uluslararası gelişmeler ve yerel politikaların önemini koruyacağı düşünülmektedir. Uzun vadede tek bir Afrika Ortak Pazarının kurulmasının ise ülke ekonomisine olumlu katkı sağlayacağına inanılmaktadır.

3. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

3.1 Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

Yabancı Yatırımı Koruma Yasasına göre yabancı yatırımcı kar transferi yapmakta serbesttir. Döviz işlemleri ticari bankalar ve döviz bürolarında yapılabilmektedir. Yerel ve yabancı yatırımcılar döviz alıp satmakta serbesttir. Kenya 1993 yılından beri dalgalı döviz kuru uygulamaktadır.

Kurumlar vergisi %30'dur. Yerleşik olmayan firmaların şubeleri için ise %37.5 oranında uygulanmaktadır. Vergilendirilebilir gelir Kenya'da sağlanan gelir olarak tanımlanmaktadır. Kenya'da üretilen mallar ve ithal mallar KDV'ye tabidir. Standart oran %16'dır. Yabancılar için çalışma müssadesi alınması gerekmektedir. Hükümetin ihracatı teşvik programlarında yerli ve yabancı mal ayırımı yapılmamaktadır. Kenya'da iflas yasası bulunmamaktadır.

Yeni yatırım yasasında yatırımcıların işlemlerinin tek bir yerde yapılacağı "one-stop office" uygulamasına yer verilmektedir. Bu uygulama Yatırımları Teşvik Merkezince (Investment Promotion Center -IPC) gerçekleştirilecektir. Devlet tekelinin olduğu haberleşme, enerji ve

liman hizmetleri, enerji üretimi ile medya yabancı sermayeye kısıtlamalar uygulanan alanlardır. Genel ve hayat sigortası şirketleri için asgari sermaye 1,3-2 milyon \$ 'dır.

Kenya, üye ülkelerdeki ticari olmayan riski garanti eden Dünya Bankası'na bağlı Çoktarafli Yatırım Garanti Ajansı üyesidir. Ticari anlaşmazlıklar konusunda ülke Dünya Bankası himayesindeki konvansiyonu (Convention on the Settlement of Investment Disputes Between states and Nationals of Other States - ICSID) imzalamıştır.

İmalat ve otel sektöründe bina ve sermaye olan makinaların maliyeti vergiden düşülebilmektedir. Yeni yatırımlar ve yatırımların genişletilmesi amacıyla kullanılan sermaye mallarına KDV muafiyeti uygulanabilmektedir. İhracata yönelik girdiler ithal vergisinden muaftır.

İhracata Yönelik Üretim Bölgelerinde işletmelere teşvikler sağlanmıştır. Bu teşvikler 10 yıllık vergi muafiyeti, akabinde 10 yıl tek vergi oranı üzerinden (%25) vergiye tabi olmak, ilk on yılda yerleşik olmayanlara ödenecek kar paylarından ve diğer ödemelerde vergi muafiyeti, makina ve hammaddeler için gümrük vergisi muafiyeti, yönetim ve teknik düzenlemelerde herhangi bir kısıtlama getirmeme, damga vergisi ve KDV muafiyeti, aramalı girdilerinde sınırlamaya gitmeme, belli başlı sanayi düzenlemelerinden ve lisans uygulamasından muafiyettir.

3.2. Ülkede İş Kurma Mevzuatı

Kenya, jeo-stratejik konumu itibariyle çok önemli bir ülke olup, bu konumu nedeniyle yatırımcılar için doğal bir cazibe merkezidir. Bu bağlamda, Doğu Afrika Bölgesine açılan kapı olup, bu bölgenin finans, iletişim ve ulaşım merkezidir. Birçok uluslararası şirket kendilerine bölgesel merkez olarak Kenya'yı seçmişlerdir. Kenya'da çok sayıda yabancı yatırımcıdan oluşan sağlam bir özel sektör mevcuttur.

Bu itibarla, Kenya'ya yatırım yapan işadamları, 2000 yılında Kenya, Tanzanya ve Uganda tarafından kurulan ve 110 milyon tüketiciye sahip Doğu Afrika Birliği Pazarına ve 400 milyon tüketiciye sahip Doğu ve Güney Afrika Ortak Pazarına (COMESA) giriş imkanına sahip olmaktadır.

Kenya, bağımsızlığını kazandığı zamandan (1963) beri, serbest pazar prensiplerine sadık kalmış, çevre ülkelerde yaşanan siyasi, sosyal ve ekonomik krizlere rağmen bölgesinde bir istikrar unsuru olmuştur. 1990'lardan beri yatırım ortamının iyileştirilmesi, üretimin ve ihracatın artırılması amacıyla aşağıda belirtilen önlemler alınmıştır.

- Döviz ve fiyat kontrollerinin kaldırılması,
- Kenya Şilini'nin konvertibl olması,
- Ulusal güvenlik, sağlık ve çevrenin korunmasıyla doğrudan alakalı ürünler dışında ithal lisansı uygulaması sona erdirilmemiş olması,
- Sermaye piyasaları yabancı iştirakçilere açılması,
- Yatırım ve Sermaye teşvikleri getirilmesi,
- Gümrük ve Katma Değer Vergisi İadesi sisteminin getirilmesi,
- İhracat İşleme Bölgeleri (İhracata Yönelik Üretim Bölgeleri) kurulması,

- Çeşitli ülkeler ile Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi, Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmalarının yapılması.

Kenya, Dünya Ticaret Örgütü'ne (DTÖ) kurulduğundan beri (Ocak 1995) üyedir. Diğer taraftan, Avrupa Birliği, ABD pazarlarına tercihli giriş imkanına sahiptir. Bu meyanda, AB'nin Afrika, Karayip ve Pasifik Ülkeleriyle imzaladığı Ortaklık Anlaşmalarına Kenya'da dahil olup; tüm sınai ürünler ile sığır eti, süt ve sütü ürünler, tahıllar, taze ve işlenmiş meyve sebze gibi tarımsal ürünler, Kenya'dan AB pazarına girişte gümrük vergisi indirimi ve kota muafiyeti gibi tercihli ticaret imkanlarından faydalanmaktadır.

Diğer taraftan, Kenya, AGOA (Africa Growth and Opportunity Act) kapsamında tekstil, dokuma, geleneksel el sanatları ürünlerini ABD pazarına gümrük vergisiz olarak ihraç edebilmektedir.

Bunların dışında, Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi (GTS) kapsamında, Kenya'nın çok sayıda sanayi ürünü ABD, Japonya, Kanada, Yeni Zelanda, Avustralya, İsviçre, İsveç, Norveç, Finlandiya, Avusturya gibi gelişmiş ülke pazarlarına tercihli olarak giriş yapabilmekte ve 3000'den fazla ürüne miktar sınırlanması uygulanmamaktadır.

2005 Ocak ayında yürürlüğe giren Yatırımların Korunmasına İlişkin Kanun'a göre; Kenya Hükümeti, yatırımların kolaylaştırılması ve teşviki amacıyla, iş kurmak için gerekli izinlerin alınmasında yatırımcılara her türlü kolaylığı sağlayacak olup, bu itibarla, iş kurmak için çeşitli mercilerden alınması gereken izin sayının azaltılması ve sürecin basitleştirilmesine yönelik çalışmalar devam etmektedir.

Yatırım ve ticaretin gelişmesinin önündeki engeller kaldırılarak ekonomi liberalleştirilmiş, döviz kontrolleri, ithalat ihracat izinleri ve para transferine uygulanan kısıtlamalara son verilmiştir. Hükümetin öncelikleri yatırımların ve ticaretin canlandırılması, yolsuzlukla mücadele, altyapı yatırımı, eğitim ve sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesi şeklindedir.

Kenya, yerleşmek ve yatırım yapmak için başta muhteşem havası ve doğası olmak üzere birçok avantaj sunmaktadır. Dünyanın 8. harikası olarak nitelendirilen Maasai Mara ve Tsavo Ulusal parkları ile başta Mombasa olmak üzere Doğu sahilleri gelişmiş otel ve konaklama imkanlarıyla her yıl binlerce ziyaretçiyi ağırlamaktadır.

Kenya'da ikamet edecek yabancılar, modern alışveriş merkezlerinden, lokantalardan, kaliteli hastanelerden ve dış tedavi merkezlerinden yararlanabilirler. Özellikle, başkent Nairobi'de, yeni ve nitelikli konut imkanı bulunmakta olup, evler kaliteli ve güvenilirdir.

Yatırımların Korunmasına İlişkin Kanun'a göre; yabancı yatırımcılar ülke dışına kar transferi yapmakta serbesttirler. 1993 yılından beri dalgalı döviz kuru sistemi uygulanmakta olup, döviz işlemleri ticari bankalar ve döviz büroları aracılığı ile serbestçe yapılabilmektedir.

1994'de Kenya hükümeti, Kambiyo Kontrol Yasasındaki sınırlamaları kaldırarak, döviz ve kambiyo kontrollerini gevşetmiştir. Bu itibarla, ihracatçıların elde ettikleri döviz gelirlerini Kenya'daki ticari bankalarda tutmalarına, bankaların da kendi nam ve hesaplarına döviz alıp satmalarına müsaade edilmiştir. Yapılan liberalleştirme çalışmaları neticesinde; Kenya vatandaşları, döviz hesabı açabilme, hükümet garantisi aranmaksızın uluslararası piyasalardan kredi kullanma imkanlarına kavuşmuşlar, diğer taraftan, Kenya'daki yabancı yatırımcılar da yerel kredilerden faydalanabilme imkanına sahip olmuşlar, yatırım gelirlerinin ülke dışına transferi üzerindeki sınırlandırmalar kaldırılmıştır.

Kenya’da üretilen ve ülkeye ithal edilen mallar Katma Değer Vergisine (KDV) tabi olup, ortalama KDV oranı % 16’dır. Hükümetin ihracatı teşvik düzenlemelerinde yerli ve yabancı mal ayrımı yapılmamaktadır. Diğer taraftan, yabancılar için çalışma müsaadesi alınması gerekmektedir. Kenya anayasasına göre; telafi ödemesi (tazminat) ödemesi yapılmadan özel mülk kamulaştırılamaz. Kenya, üye ülkelerdeki ticari olmayan riskleri garanti eden ve Dünya Bankasına bağlı olarak faaliyet gösteren Çok taraflı Yatırım Garanti Ajansına üyedir.

İhracata Yönelik Üretim Bölgelerinde (Export Processing Zones – EPS) faaliyet gösteren işletmelere; 10 yıllık vergi muafiyeti, bu sürenin bitiminde 10 yıl boyunca sabit oran (%25) üzerinden vergiye tabi olmak, damga vergisi ve KDV muafiyeti, ara malı girdilerinde sınırlamaya gitmeme, belli başlı sanayi düzenlemelerinden ve lisans uygulamasından muafiyet tanınması gibi yatırım teşvikleri sağlanmaktadır.

Söz konusu teşviklerin yanı sıra AGOA (Africa Growth and Opportunity Act) kapsamında tekstil, dokuma, geleneksel el sanatları ürünlerini ABD pazarına gümrük vergisiz olarak ihraç edebilme imkanı nedeniyle, bu bölgelerdeki yatırımcı sayısında artış sağlanmıştır.

4. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE VERGİLER

4.1 İthalat Rejimi

Kenya’da ithal ikameci politikaların terk edilerek (nispeten) daha dışa açık politika uygulamalarına geçilmesini müteakiben ihracat ve ithalat işlemlerinin basitleştirilmesi hedefine yönelik olarak tedbirler alınmıştır. İthalat lisans kontrolleri 1993 yılında kaldırılmakla birlikte ithalatla halen bazı onay ve bürokratik işlemler devam etmektedir. Sermaye olarak ithal edilen makina ve teçhizatın ithalatında onay mekanizması bulunmaktadır. Mevcut uygulamaya göre Kenyalı ithalatçılarca gerçekleştirilen ithalatlar Kenya’da iş yapma yetkisine haiz firmalarca garanti edilmelidir. Hayvan, bitki ve tohum ithalatları karantina hükümlerine tabidir.

29 Eylül 2005 tarihinden itibaren hükümet tüm mallarda yükleme öncesi uygunluk onay programı başlatmıştır. Yeni sisteme göre, Kenya standartlarına uygunluğunu gösterir uygunluk belgesine sahip olan malların ülkeye girmesine izin verilmektedir. Gümrük tarifeleri, ihtiyaç duyulan mal grupları ile WTO taahhütleri çerçevesinde şekillenmiştir.

Tüm ithalat işlemleri için aşağıdaki belgelere ihtiyaç vardır.

- İthalat Deklarasyon Formu (IDF)
- Yükleme öncesi gözetim firmasından alınan sonuç raporu
- İhracatçı firmadan alınan proforma fatura

İthalatı Yasak Mallar

- 1-Sahte ve standartlara uymayan paralar,
- 2-Pornografik yayınlar, filmler, poster ve malzemeler,
- 3-Beyaz fosfor kullanılarak üretilen kibritler,
- 4-Gerekli mercilerce etiketlenmemiş ya da markalanmamış eşyalar,
- 5-Tıp alanındaki bilimsel yayınlar, ya

da bu alanda hizmet veren kişilere yönelik bilgilendirici dokümanlar haricinde, herhangi bir alet ya da ilacın satışını arttırıcı amaçlı dokümanlar,

6-Benzoik anhidrit, salisilik asit, sağlığa zararlı kimyasalları içeren damıtılmış içkiler.

7-Harp silahları ile bunların aksamı, parça ve mermileri

8- Kenya’da yerleşik bir yerin adı, herhangi bir üreticinin ticari markası, ünvanı ve adresini içerecek şekilde imal edilmiş mallar.

İthal Kısıtlanmış Mallar

1- Göz yaşartıcı gaz, benzeri maddelerin ve bunların kullanılmasına yönelik araçların ithali ilgili Bakanlık onayına tabiidir.

2- Taşınabilir ispirotolu içkilerin ithalinde ilgili komisyondan izin alınması gerekmektedir. Komisyon en az dört sene tahta fiçılarda depolanan ve üretim ülkesinden onaylı imalat tarihini belirten sertifikaya sahip içkilere ithal izni verebilir.

Yasaklı ve kısıtlı mallar sıklıkla değiştirilebildiğinden aşağıda adresi verilen gümrük bölümü ile temasta yarar bulunmaktadır. Gümrük verilerinin hesaplanması ve tahsilinde yetkilidir.

Customs and Excise Department

Ministry of Finance

P.O.Box 40160, 00100 Nairobi Kenya

Tel: 254-20-310900 , Fax:254-20-341217

4.2 Tarifeler ve Diğer Vergiler

Kenya dış ticarete oldukça liberal bir çizgi içidedir.

Kenya'da uygulanmakta olan güncel vergilere aşağıdaki sekmeden erişilebilmektedir.

<http://www.revenue.go.ke/>

Tarife Dışı Engeller

İhracat Öncesi Denetim

Kenya Ticaret ve Sanayi Bakanlığının 14 Haziran 1995 tarihli ve 227 sayılı Yasal Bildirisi çerçevesinde 1 Temmuz 1995 tarihinden itibaren Kenya’da ithal ürünlerin kalite denetimi başlamıştır. Hükümet tarafından daha sonraki tarihlerde çıkarılan yasal bildiriler tüm ithalatın Kenya standartlarına veya Kenya Standartlar Bürosu (KSB) tarafından kabul edilen diğer standartlara uyumunu zorunlu kılmaktadır.

KSB tarafından test edilen ve uygunluğu kabul edilmeyen ürünlerin Kenya’da satışına izin verilmemekte olup, söz konusu ürünler menşe ülkelerine iade edilmektedir. Söz konusu uygulama standart altı ürünlerin Kenya pazarına girişini engellemek amacıyla yürütülmektedir.

KBS 29 Eylül 2005 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere İhracat Öncesi Standartlara Uyumun Tasdiklenmesi uygulamasını başlatmıştır. KBS ihracat öncesi denetimin menşe ülkede gerçekleştirilmesi amacıyla 15 Kasım 2008 tarihinden itibaren aşağıdaki gözetim ve denetim şirketlerine vekalet vermiştir.

4.3 Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar

Kenya Standartlar Bürosu, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı bünyesinde faaliyette bulunan, satılan, üretilen, ithal edilen ürünlerin uluslararası standartlara uygunluğunu kontrol eden bir birimdir. Yerel üretilen ve pazarlanan her malın büronun işaretini taşıması gerekmektedir.

Standartlar Bürosu ithal mallarının örnekleme yöntemiyle kontrolünü yapar, standarda uygun olmayan malların dağıtımını durdurmak yetkisine sahiptir. Mal cinsine göre standartlar konusunda ayrıntılı bilgiler büroya başvurularak elde edilebilir.

SGS Kenya, Bureau Veritas, Cotecna Inspection ve InterTek Services Kenya'daki standartlara uygunluk değerlendirme firmaları olup, tüm tüketim malları test hizmetleri ile (Cotecna Insp ve InterTek Services dışındakiler) sertifikalandırma da yapabilmektedir.

Kambiyo Rejimi

Ekim 1993'de piyasa ve Merkez Bankası döviz kurları serbest bırakılmıştır. Şubat 1994'de hükümet Kambiyo Kontrol Yasasındaki sınırlamaları kaldırarak daha liberal döviz ve kambiyo tedbirlerini ilan etmiştir. Yeni düzenlemeye göre bütün ihracatçıların döviz gelirlerini Kenya'daki ticari bankalarda tutmalarına izin verilmiştir. Bankalar da kendi adlarına döviz alıp satmaktadır.

Yapılan bu değişiklikler sonucu Kenyalılar döviz hesabı açabilmekte ve hükümet garantisi olmaksızın LIBOR faiz oranlarından olmak üzere off-shore piyasalardan borç alabilmektedirler. Yeni tedbirlerle Kenya'daki yabancı yatırımcılar yerel kredi imkanlarına kavuşmakta, turistler de harcamalarını, biletlerini döviz olarak ödeyebilmektedirler. Yeni yabancı yatırım gelirlerinin transferi üzerindeki sınırlamalar kaldırılmıştır. Bloke hesaplardaki fonların transferi yıllık 100.000 \$'a kadar ticari bankalar kanalıyla yapılabilmektedir. Turistler 100.000 KSh'ini yanlarında bulundurabilmektedirler.

5. DIŞ TİCARET

5.1 Genel Durum

Kenya'nın dış ticareti hızlı bir büyüme süreci yaşamaktadır. 2014 yılı itibariyle ihracat 6,1 milyar dolara ulaşırken ithalat 19,7 milyar dolardır.

5.2 Ülkenin Dış Ticareti- Milyon USD

Yıl	İhracat	İthalat	Denge	Hacim
2005	3.420	5.846	-2.426	9.266
2006	3.502	7.233	-3.731	10.735
2007	4.081	8.989	-4.908	13.070
2008	5.001	11.128	-6.127	16.129
2009	4.463	10.202	-5.739	14.665
2010	5.169	12.093	-6.924	17.262

2011	5.853	15.028	-9.175	20.881
2012*	5.226	15.126	-9.900	20.352
2013*	5.537	16.435	-10.898	21.972
2014*	6.111	19.685	-13.574	25.796
2015*	5.442	18.668	-13.226	24.110

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

***Yansıtma Verileridir**

İhracatında Başlıca Ürünler (1.000 Dolar)

Ürün Kodu (GTİP)	Ürün Adı	Kenya İhracat 2013	Kenya İhracat 2014	Kenya İhracat 2015
Toplam		5,536,953	6,574,230	5,442,461
0902	Çay	1,218,162	1,158,764	1,154,205
0603	Buket yapmaya elverişli veya süs amacıyla uygun kesme çiçek ve çiçek tomurcukları	479,998	719,315	653,745
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	203,665	755,573	413,904
0901	Kahve, kahve kabuk ve kapçıkları, içinde herhangi bir oranda kahve bulunup kahve yerine kullanılan ürünler	190,805	237,178	238,307
0708	Kahve, kahve kabuk ve kapçıkları, içinde herhangi bir oranda kahve bulunup kahve yerine kullanılan ürünler	126,707	179,680	159,292
2614	Titanyum cevherleri ve konsantreleri	0	71,751	106,077
6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.(yüzme kıyafetleri hariç)	76,922	107,219	93,723
2008	Tarifenin başka yerinde belirtilmeyen meyve ve yenilen diğer bitki parçalarının konserveleri	70,765	78,362	89,903

6203	Erkekler ve erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şort (yüzme kıyafeti hariç)	40,888	72,931	84,955
2836	Karbonat; peroksikarbonat; amonyum karbomat içeren ticari amonyum karbonat	107,835	88,863	77,184
0802	Diğer kabuklu meyveler (taze/kurutulmuş) (kabuğu çıkarılmış/soyulmuş)	1,959	70,154	70,481
0804	Hurma, incir, ananas, avokado ve guava armudu, mango ve mangost (taze/kurutulmuş)	43,429	76,750	70,272
6104	Kadın ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, etek, pantolon, tulum ve şort (örme)(yüzme kıyafeti hariç)	29,296	55,044	63,854
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	64,089	81,729	63,534
0602	Diğer canlı bitkiler (kökleri dahil) çelikler, aşı kalem ve gözleri; mantar miselleri	56,792	66,764	58,299
4104	Sığır (buffalo dahil) ve at cinsi hayvanların dabalıncı veya crust (arakurutmalı) post ve derileri	40,000	69,860	55,867
2402	Tütün/tütün yerine geçen maddelerden purolar, sigarillolar ve sigaralar	103,443	71,842	52,149
6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. eşya (örme)	28,421	55,415	50,702
7210	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri, genişliği 600 mm veya daha fazla olanlar (kaplanmış olanlar)	85,354	62,006	47,000
2501	Tuz, saf sodyum klorür ve deniz suyu	34,582	50,325	46,045
2523	Çimento	103,593	71,528	45,820

0713	Kuru baklagiller (kabuksuz) (taneleri ikiye ayrılmış)	54,414	46,982	45,450
9999	Tarifenin başka yerinde belirtilmeyen ürünle	76,562	76,153	45,025
3923	Plastiklerden eşya taşınmasına veya ambalajlanmasına mahsus malzeme, tıpa, kapak, kapsül ve diğer kapamamalzemesleri	90,632	57,298	44,933
0709	Diğer sebzeler (taze/soğutulmuş)	6,228	37,776	40,292
1704	Kakao içermeyen şeker mamulleri (beyaz çikolata dahil)	62,762	37,827	32,604
7404	Bakır döküntü ve hurdaları	27,434	44,542	32,565
2005	Diğer sebzeler (sirke/asetik asitten başka usulde hazırlanmış veya konserve edilmiş) (dondurulmamış)	38,119	30,998	31,536
0303	Balıklar (dondurulmuş)	3,224	27,963	30,384
2615	Niyobyum, tantalum, vanadyum, zirkonyum cevherleri vb. konsantreleri	3	10,348	28,832
3402	Yıkama, temizleme müstahzarları (sabunlar hariç)	32,654	46,103	27,941
2101	Kahve, çay ve Paraguay çayı hılasası, esans, konsantreleri ve müstahzarları	3,827	26,680	26,725

İthalatında Başlıca Ürünler (1.000 Dolar)

Ürün Kodu (GTİP)	Ürün Adı	Kenya İthalat 2013	Kenya İthalat 2014	Kenya İthalat 2015
Toplam		16,394,469	21,379,850	18,668,918
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	3,231,649	4,192,909	2,180,338
9999	Tarifenin başka yerinde belirtilmeyen ürünler	165,812	1,445,618	789,909

8703	Binek otomobilleri ve esas itibariyle insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış arabaları dahil)	496,426	572,348	518,488
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	354,979	415,334	448,111
8528	Monitörler ve projektörler, televizyon alıcı cihazları	101,198	133,492	444,780
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	407,200	438,701	395,733
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	211,412	496,485	387,942
1001	Buğday ve mahlut	256,254	376,709	295,567
7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik $\geq$ 600 mm) (sıcak haddelenmiş) (kaplanmamış)	381,346	338,205	273,694
8701	Traktörler	231,437	173,794	262,702
6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.(yüzme kıyafetleri hariç)	5,633	138,007	255,376
1006	Pirinç	163,851	301,070	221,763
6402	Dış tabanı ve yüzü kauçuk veya plastik maddeden olan diğer ayakkabılar	13,151	134,773	211,579
1511	Palm yağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	518,885	226,197	205,144
3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	214,739	250,904	184,418
0902	Çay	19,184	183,834	175,377

5607	Sicim, kordon, ip, halat	1,856	65,223	169,254
9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	44,530	136,361	151,456
6104	Kadın ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, etek, pantolon, tulum ve şort (örme)(yüzme kıyafeti hariç)	340	50,624	151,216
6309	Kullanılmış giyim eşyası ve kullanılmış diğer eşya	96,725	154,840	149,314
5407	Sentetik filament ipliklerinden dokunmuş mensucat Sentetik filament ipliklerinden dokunmuş mensucat	12,602	145,575	142,479

6. PAZAR İLE İLGİLİ BİLGİLER

Hava, Deniz ve Kara Ulaşım, Bölgesel Depolama Olanakları

Kenya ile Türkiye arasındaki mal taşımacılığı deniz yolu ile yapılmaktadır. Kenya’da Mombasa Limanına kadar gelen mallar Nairobi’ye kara ve demiryolu ile taşınmaktadır. Bununla beraber, Kenya limanı gibi Doğu Afrika limanlarına direkt ve düzenli gemi seferlerinin olmaması ihracatı zorlaştırmaktadır. Ancak, bu ülkeler ile ekonomik ve ticari ilişkilerin geliştirilmesi yönünde uygulamaya başlanmış bulunan faaliyetlerin sonucu olarak ülkemiz ile bu ülkeler arasındaki mal ticaretinin önümüzdeki dönemlerde gözle görülür ölçüde artmaya başlaması ile düzenli gemi seferlerinin başlaması beklenmektedir.

7. TÜRKİYE İLE TİCARET

Genel Durum

Türkiye - Kenya Dış Ticaret Değerleri (1.000 \$)

Yıl	İhracat	İthalat	Denge	Hacim
2000	7.976	2.671	5.305	10.647
2001	10.441	3.035	7.406	13.476
2002	8.082	2.027	6.055	10.109
2003	13.134	1.992	11.143	15.126
2004	17.837	1.600	16.237	19.437

2005	50.600	1.722	48.877	52.322
2006	85.419	3.990	81.429	89.409
2007	98.044	12.328	85.716	110.373
2008	233.052	12.575	220.476	245.627
2009	70.623	5.813	64.810	76.435
2010	86.357	13.378	72.979	99.735
2011	199.203	14.749	184.454	213.952
2012	138.032	17.877	120.155	155.909
2013	129.604	14.960	114.644	144.564
2014	118.157	15.734	102.423	133.891
2015	131.264	13.241	118.023	144.505
2015 (1-10)	109.618	11.391	98.227	121.009
2016(1-10)	101.344	11.484	89.860	112.828

Kaynak: TÜİK

Türkiye'nin Kenya'ya İhracatında Başlıca Ürünler (1000 Dolar)

Ürün Kodu	Ürün Adı	İHRACAT		
		2013(Bin Dolar)	2014(Bin Dolar)	2015(Bin Dolar)
Toplam		129,604	118,157	131,265
8437	Tohum, hububat, kuru baklagilleri temizleme, tasnif etme ayıklama ve öğütmeye mahsus makina ve cihazlar	901	320	10,090
9619	Hijyenik havlular ve tamponlar, bebek bezleri ve benzeri hijyenik eşya	7,474	7,211	9,332
0713	Kuru baklagiller (kabuksuz) (taneleri ikiye ayrılmış)	3,925	2,349	5,684
1101		3,785	3,233	4,647

	Buğday unu/mahlut unu			
3102	Azotlu mineral veya kimyasal gübreler	0	1,056	4,445
1902	Makarnalar ve kuskus	2,734	2,490	4,315
8708	Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	2,880	3,587	3,425
8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar, ortam ısıtıcıları, saç ve el kurutucuları, ütüler, rezistanlar	2,904	3,138	3,285
7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatla kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	1,536	2,090	3,260
8422	Bulaşık, şişe vb yıkama ve kurutma makinaları, şişe, kutu çuval vb doldurma, etiketleme makinaları, ambalaj vb makinalar	270	1,011	2,988
8701	Traktörler	2,735	3,319	2,812
5702	Dokunmuş halılar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları	3,442	2,666	2,550
9999	Tarifenin başka yerinde belirtilmeyen ürünler	5,230	6,929	2,509
3808	Haşarat öldürücü, dezenfekte edici, zararlıları yok edici,sürgünleri önleyici, bitkilerin büyümesini düzenleyici ürünler	2,078	2,282	2,367

Kaynak: TÜİK

Türkiye'nin Kenya'dan İthalatında Başlıca Ürünler (1000 Dolar)

Ürün Kodu	Ürün Adı	İTHALAT		
		2013(Bin Dolar)	2014(Bin Dolar)	2015(Bin Dolar)
Toplam		14,960	15,733	13,241
0902	Çay	5,305	3,981	5,227
1209	Ekim amacıyla kullanılan tohum, meyve ve sporlar	4,268	5,308	2,999
0603	Buket yapmaya elverişli veya süs amacına uygun kesme çiçek ve çiçek tomurcukları	390	1,057	1,264
2401	Yaprak tütün ve tütün döküntüleri	98	454	1,016
4104	Sığır (buffalo dahil) ve at cinsi hayvanların dabalıanmış veya crust (arakurutmalı) post ve derileri	2,149	1,819	915
0602	Diğer canlı bitkiler (kökleri dahil) çelikler, aş kalem ve gözleri; mantar miselleri	445	430	487
0901	Kahve, kahve kabuk ve kapçıkları, içinde herhangi bir oranda kahve bulunup kahve	19	193	209

	yerine kullanılan ürünler			
5201	Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)	0	0	144
5305	Hindistan cevizi, abaka, rami ve diğer bitkisel lifler, ve bu liflerin kırık ve döküntüleri	130	97	118
2620	Arsenik, metalleri veya bunların bileşiklerini içeren cüruf, küller ve kalıntılar	0	0	105
0804	Hurma, incir, ananas, avokado ve guava armudu, mango ve mangost (taze/kurutulmuş)	69	52	102
3920	Plastikten diğer levha, plaka, şerit, film, folye (gözeneksiz)	0	3	97
1101	Buğday unu/mahlut unu	0	0	76

8. İŞADAMLARININ PAZARDA DİKKAT ETMESİ GEREKEN HUSUSLAR

Pasaport ve Vize İşlemleri

Umuma Mahsus Pasaport hamilleri vizeye tabidir. Vizelerini Kenya sınır kapılarında alabilmektedir. Diplomatik, Hizmet ve Hususi Pasaport hamilleri ise, anılan ülkeye yapacakları seyahatlerinde vizeden muaftır.

Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri

Ofis çalışma saatleri 08.00- 17.00 arası olup, 13.00-14.00 arası öğle tatilidir. Bankalar 09.00-15.00 arasında çalışmaktadırlar. Perakende satış yapan dükkanlar 09.00-18.00 arası açıktır.

Aşağıdaki liste resmî tatil günleri göstermektedir. Bu tarihlerde kamu/özel kurum ve kuruluşlarının tamamı kapalıdır.

- Yeni Yıl 1 Ocak
- Uğurlu Cuma Nisan (günü değişir)
- Paskalya Pazartesi Nisan (günü değişir)
- İşçi Günü 1 Mayıs
- Midaraka Günü 1 Haziran
- Moi Günü 10 Ekim
- Kenyatta Günü 20 Ekim
- Bağımsızlık Günü 12 Aralık
- Noel Yortu Günü 25 Aralık
- Noel Ertesi 26 Aralık

Ulaşım

Türk Havayolları (THY) ve Kenya Havayolları arasında imzalanan anlaşma uyarınca, Kenya Havayolları tarafından 1 Ağustos 2006 tarihinde Nairobi-İstanbul-Nairobi seferleri başlatılmış olup, anılan havayolu İstanbul seferlerini 1 Ekim 2007 tarihinde durdurmuştur. Fakat THY İstanbul-Nairobi seferlerine 2009 yılı Nisan ayında yeniden başlamıştır.

Sağlık

1990'lı yıllarda, hükümetin sağlık sektörüne tahsis ettiği kaynaklardaki azalma neticesinde özel sektör yatırımları artmıştır. Nüfusun büyük çoğunluğunun özel sağlık harcamalarını karşılayamayacak kadar fakir olmasına rağmen, özel sektörün yatırımları devam etmektedir.

Kenya'nın sağlık sektörü de uzun vadeli bütünsel kalkınma programı "Kenya Vizyonu 2030" programı ile yönlendirilmektedir. Bu program içinde hayat standardının iyileştirilmesi ve sağlık ile ilgili konular da önemli hedefler ve reformlar içermekte ve MDG (Millenium Development Goals) ile de örtüşmektedir. Buna göre sağlık alanında adaletli ve imkanlar ölçüsünde maliyetleri karşılanabilecek en kaliteli sağlık sistemi yerleştirilmesi hedeflenmektedir. Bu amaçla, sağlık sisteminin altyapısının yeniden canlandırılması, sağlık hizmetlerinin halka ulaştırılması ve hizmet bedeli ödeme finansman araçlarının daha etkin şekilde geliştirilmesine yönelik projeler yürütülmektedir.

Stratejik olarak da merkeziyetçi olmayan bir sağlık sistemine yönelinmiştir. Bu strateji mali fonların bölgelere kaydırılmasını ve Bakanlığın da daha ziyade politika ve araştırma konularına eğilmesini amaçlamaktadır. Özel sektörün de katkısı ile Kenya bölgede de sağlık hizmetleri konusunda tercih edilir bir ihtisas sağlık sistemi kurmaya yönelmiştir. Bu amaçla ülke sağlık turizmine de yönelmiş olup, özel sektörün de bu alanda ortak yatırımları desteklenmektedir. Ayrıca sağlık sisteminden faydalanabilen kesimin dışında kalmış olanlar için de erişim imkanlarının temin edilmesi programa alınmıştır.

Stratejik amaçlara ulaşabilmek için planlanan reformlar içinde özel sektör yatırımları ile halkın sağlık hizmetlerinin gelişimine yönelik faaliyetlere daha katılımcı olması öngörülüp, Kenya Vizyonu 2030 hedefleri için 5'er yıllık orta vade gelişim reformları uygulanmaktadır.

Pek çok Afrika ülkesinde olduğu gibi Kenya'da da HIV/AIDS ciddi bir problemdir. HIV/AIDS hastaları hastane yataklarının büyük bir bölümünü işgal etmekte olup, ulusal sağlık sisteminin önemli bir kısmını oluşturmaktadır. HIV/AIDS aynı zamanda ortalama yaşam süresinin de azalmasında önemli bir rol oynamıştır. HIV/AIDS hastalığının yanı sıra, sıtma da ülkede bir numaralı öldürücü hastalık olma özelliğini korumaktadır.

Günümüzde yaygınlaşması kontrol altına alınarak azalmaya başladığı düşünülen AIDS/HIV virüsünün aslında azalmaktan ziyade durgunluk sürecinde olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca tüberküloz da önemli hastalıklar arasında yeniden ortaya çıkmıştır. Ayrıca Rift Vadisi Ateşi ve kolera Kenya'da yaşayan nüfusun sağlığını tehdit etmektedir. Sağlık hizmetlerinden faydalanabilmenin önündeki en büyük engel yoksulluk olarak belirtilmektedir.

İklim

Kıyı kesimlerdeki sıcaklık 20 C – 32 C arasında değişirken, deniz seviyesinden 1500 metre yükseklikteki iç kesimlerde sıcaklık 7 C – 27 C arasında değişmektedir.

Genelde bahar havası hüküm süren ülkeyi ziyaret eden işadamlarının her mevsim ani yağışlar için gerekli giysileri yanlarında bulundurmaları yararlı olur.

Resmî görüşmelerde takım elbise ve şık bir kıyafet muhatap olunan kişiyi etkileyen önemli bir faktördür.

9-KENYA OTOMOTİV SEKTÖRÜ

Otomotiv İthalatı¹ (1000 USD)

(2012): 1,134,507

(2013): 1,320,588

(2014): 1,477,496

¹ 87 faslı baz alınmıştır.

Kenya otomotiv ithalatı 2014 yılı itibariyle yaklaşık 1.5 milyar USD'dir. Ülkenin otomotiv ithalatında önemli payı olan ülkeler sırasıyla Japonya, Çin, Hindistan ve Almanya'dır.

Başlıca İthalat Ürünleri-Milyon USD (2014): Binek otomobiller (560), Eşya Taşımaya Mahsus Motorlu Taşıtlar (372), Otomotiv Yan Sanayi Ürünleri (86), Motosikletler (91)

Kenya'nın otomotiv ürünleri ithalatına uyguladığı gümrük vergileri ana sanayinde en fazla %25, yan sanayinde ise en fazla %10'dur.

MFN ülkelerine Gümrük vergisi oranları:

8703: %0-%25

8704: %0- %25

8708: %0-%10

8711: %0-%25

TİM verilerine göre yıllar içerisinde Kenya'ya yönelik Otomotiv ihracatımız- USD

2013 : 7.135.620

2014: 8.492.650

2015: 6.205.885

2016: 8.360.133

2017 (Ocak-Temmuz): 3.700.879

TİM verilerine göre ülkemizin Kenya'ya yönelik otomotiv ihracatı ortalama 7-8 milyon USD civarında seyrederken, Kenya'ya otomotiv ihracatımızın büyük bölümü yan sanayi ürünlerinden oluşmaktadır. Diğer önemli ihraç kalekimizi eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar oluşturmaktadır.

Kenya Yıllara Göre Motorlu Araçlar Pazarı

2012	9.500
2013	13.000
2014	13.500
2015	14.100
2016	10.600

Kaynak: OICA

Kenya motorlu araçlar pazarı 2015 yılına kadar düzenli bir şekilde artarak 14.000 adedin üzerine kadar çıkmış, 2016 yılında ise 10.600 adede gerilemiştir.

Kenya Motorlu Araçlar Parkı (1000 adet)

2011	1.018
2012	1.089
2013	1.175
2014	1.283
2015	1.381

Kaynak: OICA

Kenya motorlu araç parkı 2015 yılı itibariyle yaklaşık 1.4 milyon adettir ve ülkede her 1000 kişiye düşen motorlu araç sayısı 30'dur. Karşılaştırma yapılabilmesi açısından bu rakam Mısır'da 63, Fas'ta 104, Nijerya'da 21, Kamerun'da 15'tir.

Kenya 50 milyona yaklaşan nüfusu, 2016 yılına kadar düzenli olarak büyüyen motorlu taşıtlar pazarı, 1.5 milyar USD civarındaki otomotiv ithalatı ve 1.5 milyon adede yaklaşan motorlu araç parkı ile Afrika kıtası için değerlendirilebilecek pazarlar arasında yer alma

İhracat Potansiyelimiz²

Sektör	GTİP	Potansiyel Ürün	Ülkenin Toplam İthalatı 2015 (milyon dolar)*	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2015 (milyon dolar)	Türkiye'nin Toplam İhracatı 2015 (milyon dolar)	Dünya İthalatında Ülkenin Payı 2015 (%)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatındaki Değişim 2014-15 (%)	Ülkenin Toplam İthalatındaki Değişim 2014-15 (%)*	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2015 - 8 Aylık Veriler (Bin \$)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2016 - 8 Aylık Veriler (Bin \$)	2015 Yılı İtibariyle Ülke İthalatında İlk 5 Ülke ve Pazar Payı (%)	Ülkenin Türkiye'ye ve Rakip Ülkelere Uyguladığı Gümrük Oranları
Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	134,0	1.423,0	980	0,2	-14,6	-21,6	897	1.074	Çin (%67,8) Hindistan (%8,5) G, Afrika (%4,5) Tayland (%4,2) Japonya (%3,2) Türkiye (%0,9)	Çin (%17,3) Hindistan (%17,3) G, Afrika (%17,3) Tayland (%17,3) Japonya (%17,3) Türkiye (%17,3)
Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	8703	Otomobiller	518,9	0,0	6.897	0,1		-9,3	47	221	Japonya (%77,6) İngiltere (%11,7) Almanya (%1,9) G, Afrika (%1,6) Tayland (%1,5) Türkiye (%0)	Japonya (%12,5) İngiltere (%12,5) Almanya (%12,5) G, Afrika (%12,5) Tayland (%12,5) Türkiye (%12,5)
Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	8704	Eşya taşımaya mahsus	414,9	0,0	4.249	0,3	-100,0	-16,4	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Japonya (%50,1) G, Afrika (%20,1) Hindistan (%12,4) Çin (%6,2)	Japonya (%10,9) G, Afrika (%10,9) Hindistan (%10,9) Çin (%10,9)

² T.C. Ekonomi Bakanlığı web sitesinden alınmıştır.

		motorlu taşıtlar									İngiltere (%4,2)	İngiltere (%10,9)
Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	108,8	3.425,0	3.805	0	-4,5	-8,8	2.211	2.025	Çin (%48) İngiltere (%9) Hindistan (%7,4) Almanya (%6,7) Japonya (%6,1) Türkiye (%3,1)	Çin (%9,5) İngiltere (%9,5) Hindistan (%9,5) Almanya (%9,5) Japonya (%9,5) Türkiye (%9,5)

KAYNAKLAR

Türkiye İstatistik Kurumu: www.tuik.gov.tr

International Organization of Motor Vehicle Manufacturers: <http://www.oica.net/>

Uludağ İhracatçı Birlikleri: www.uib.org.tr

T.C. Ekonomi Bakanlığı: <http://www.ekonomi.gov.tr/>

Türkiye İhracatçılar Meclisi: www.tim.org.tr

ITC Trade Map: <http://www.trademap.org/>

European Commission Market Access Database: <http://madb.europa.eu/madb/indexPubli.htm>

YASAL UYARI Bu rapor Birliğimiz uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Birliğimiz hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir. Birliğimizin yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.